NATIONAAL KENNISINSTITUUT ONDERWIJS

slo een doordacht curriculum dat doen we *samen*

Kwaliteitskader leermiddelen primair, voortgezet en gespecialiseerd onderwijs

Toelichting voor schoolleiders

Inzicht in de kwaliteit van leermiddelen draagt bij aan beter onderwijs. Als schoolleider heb je een belangrijke regierol bij het vertalen van de geactualiseerde kerndoelen naar een curriculum voor jouw school. Het Kwaliteitskader leermiddelen helpt schoolleiders en teams om samen bewuste keuzes te maken over leermiddelen.

Als schoolleider richt je je daarbij op de volgende kernvragen:

- Is helder wat wij als school met de kerndoelen willen, zodat we daarop leermiddelen kunnen kiezen?
- Wie beoordeelt wat en hoe komen we samen tot een besluit?
- Hoe kan het kwaliteitskader ons keuzeproces voor leermiddelen versterken?

Wat is het kwaliteitskader?

Het Kwaliteitskader leermiddelen (www.onderwijskennis.nl/kwaliteitskader) bevat 46 concrete criteria om de kwaliteit van alle soorten leermiddelen te toetsen. De criteria sluiten aan bij actuele inzichten uit wetenschappelijk onderzoek en de praktijk. Ze gaan over leerdoelen en -inhoud, didactiek en leerprocessen, toegankelijkheid, inclusiviteit, lerarenmateriaal en randvoorwaarden zoals omgang met data. Zo helpt het kwaliteitskader scholen op weg bij het samenstellen van de leermiddelenmix die past bij hun onderwijs en leerlingen.

Het Kwaliteitskader leermiddelen biedt een basis om verschillende kwaliteitscriteria te wegen bij het kiezen en ontwikkelen van leermiddelen. Als schoolleider bewaak je daarbij de samenhang en zorg je dat leermiddelen niet alleen per vak, maar ook in samenhang met het totale onderwijsaanbod worden beoordeeld. Een helder leermiddelenbeleid, met duidelijke doelen en taakverdeling binnen je team, geeft richting en helpt jou regie te voeren op de kwaliteit en de aanschaf van leermiddelen.

Wanneer gebruik je het kwaliteitskader?

Je kunt het kwaliteitskader in verschillende situaties gebruiken.

Nieuwe leermiddelen kiezen

Kies een leermiddel pas nadat jullie als school helder hebben wat je met de kerndoelen wilt bereiken: welke doelen, accenten en samenhang horen bij jullie onderwijs? Het leermiddel volgt die keuzes, niet andersom. De schoolleider zorgt dat dit er ligt voordat het team gaat beoordelen. Vervolgens maak je met je lerarenteam afspraken over de toepassing en weging van de kwaliteitscriteria en over de werkwijze van de beoordeling. Aanwijzingen voor dit proces vind je in de toelichting voor leraren.

Een leermiddel beoordelen dat al in gebruik is

Het kwaliteitskader kan ook een plek hebben in het evalueren van je eigen lesmethode. Bepaal als team hoe het kwaliteitskader een plek kan krijgen en waarop je wilt evalueren.

Leermateriaal maken of materiaal aanpassen

Het kwaliteitskader is ook bruikbaar bij de ontwikkeling van (aanvullend) leermateriaal, bijvoorbeeld extra oefeningen, uitleg, toetsen of opdrachten. Hierbij schrijft het niets voor, maar biedt het aandachtspunten voor belangrijke kwaliteitsaspecten. Zijn de leerdoelen duidelijk? Sluiten opdrachten goed aan bij wat leerlingen moeten leren? Is het materiaal begrijpelijk, toegankelijk en inclusief?

Hoe gebruik je het kwaliteitskader?

Het kwaliteitskader bestaat uit criteria, geclusterd in zes thema's. Per criterium geeft de beoordelaar aan in hoeverre het leermiddel voldoet: **volledig (V)**, **grotendeels (G)**, **beperkt (B)** of **niet (N)**. De hulpvragen bij elk criterium helpen bij het vormen van een oordeel.

Realiseer je dat in hoeverre een leermiddel past bij jouw school, mede afhankelijk is van de context: hoe het wordt gebruikt in de klas, of het past bij de leerlingen en of het aansluit bij jullie onderwijsvisie.

Bij de meeste van de onderstaande thema's is het oordeel van leraren of vaksecties cruciaal. Als het gaat om de randvoorwaarden (thema F) ligt er een taak voor de schoolleiding.

De **thema's A en B** gaan over de onderwijskundige kern van het leermiddel: leerdoelen, inhoud, didactiek en leerprocessen. Dit zijn basisvoorwaarden voor een bruikbaar leermiddel.

Thema C helpt beoordelen of het leermiddel toegankelijk is voor alle leerlingen. Daarbij gaat het om begrijpelijke taal, duidelijke vormgeving en bruikbaarheid voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Thema D gaat over inclusiviteit. De criteria helpen te bepalen of leerlingen zich kunnen herkennen in voorbeelden, afbeeldingen en teksten, en of stereotypering wordt vermeden.

Thema E gaat over het lerarenmateriaal. Het helpt om te beoordelen of het materiaal voldoende aanwijzingen geeft voor voorbereiding, uitvoering, differentiatie, evaluatie en feedback.

Thema F gaat over randvoorwaarden, zoals informatie over de ontwikkeling van het leermiddel en verantwoord omgaan met data. Betrek bij de beoordeling waar nodig een privacy officer of ict-specialist.

Dit algemene kwaliteitskader wordt later aangevuld met kaders voor leergebieden, onder andere voor rekenen en wiskunde, voor burgerschap en voor digitale geletterdheid. Voor taal/Nederlands is er al een aanvullend kader beschikbaar, net als een kader specifiek voor open leermiddelen.

Relatie met Open Keuzecatalogus van SIVON

De criteria uit het kwaliteitskader zijn ook opgenomen in de Open Keuzecatalogus van SIVON. In deze catalogus vinden scholen productinformatie van beschikbare leermiddelen per vak.Naast kwaliteitscriteria zijn ook andere criteria opgenomen die voor scholen van belang kunnen zijn. Meer info op: openkeuzecatalogus.nl.

Deze toelichting voor schoolleiders hoort bij het Kwaliteitskader leermiddelen, ontwikkeld door het Nationaal Kennisinstituut Onderwijs (NKO) en SLO in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap.

Ga voor het Kwaliteitskader leermiddelen naar **www.onderwijskennis.nl/kwaliteitskader**.